

TUL A HETVENEN

Irta: SZÉKELY MOLNÁR IMRE

Hans Thomee a bonni egyetem pszichológiai fakultásának világhírű professzora új megvilágításba helyezi az öregedést. A tudós hosszú vizsgálatainak eredményeképpen megállapítja: a 60 esztendőnél idősebb személyek a társadalom felmérhetetlen energiaforrását jelentik. Kiadta hát a jelszót: 65 éves korban kezdődik az élet.

Székely Molnár Imre

Erről beszélgetek Dr. Borgida Józseffel, a kiváló jogással, aki Torontó városának egyik legismertebb ügyvédje.

Az emberi élet hasonlatos az időjáráshoz. Hol mosolygós, hol napfényes, de néha villámlos, égzengésses is. A kicsi ember kicsit villámlik; gyöngé morajlása megfullad a fellegekben. A nagyoké végigszántja az égboltot, szálfákat hasogat, sziklákat görget, erdőt zugat és a nappal fényével vakít az éjszakában. Ilyen lelkeket fényesítő villámias a Borgidáé.

Borgidával sajnos, csak ritkán találkozom, mert akik nekem társadalmilag megfelelnek, azokkal nem bírom az anyagi iramot. Borgida erős szélesvállú, fején hófehér a haj, arca ráncatlan, rajta a megelégedett emberek mosolya. Nem néz ki hatvannak sem, pedig túl van a hetvenén.

— Egyetérték a professzorral — mondja, nem érzem vállaimon az évek mulását. Egész életemben dolgoztam, harcoltam. Az 1914-es világháborúban az elsők között hívtak be a katonaságba.

— Hatheti kiképzés után Losoncra kerültem a tiszti iskolába. Kemény életünk volt.

Losonc . . . emlékek után kutatok. Itt élt egy ideig Lehár Ferenc, a világhírű zeneszerző, a háziezrednek volt a karmestere. Itt szeretett bele egy grófnő és itt akarta a fiatalember keresztül-szurni egy örnagy, mert a kávéházban nem játszotta el a nótáját. Meg is kérdezem Borgidát, kutatót vagy talált-e Lehár emlékeket. Elmosolyodik:

— Erre nekünk tisztiiskolásoknak nem volt időnk. Kemény drill alatt álltunk. Egyszer emlékezem, kimentem a városba keztyűt vásárolni. Ezzel a parányi csomaggal a kezembe sétáltam a f utcán, amikor meglátott a tisztiiskola paucsnoka. — Onkéntes hozzám! — süvített a hangja, majd mikor vigyázba mervedtem előtte, fojtott dühvel szólt. — Mit visz a kezébe? Meg sem várta a válaszom, keményen folytatta: — Nem, hordár maga! Holnapra kihallgatásra rendelem . . .

— Anáboru után hidd el, láttam ugyanezeket az urakat, mikor nagy kofferüket cipeltek hol maguknak, hol másoknak. Ilyen az élet!

— Mint hadapródörmester kerültem ki a frontra. A lövészárkokban mindennap konzervgulyás volt az ebéd. A második héten már a látásáról is rosszul lettem: felfordult a gyómróm. Az egyik reggel kihallgatásra jelentkeztem a századparancsnokomnál. Azt kértem, hogy adjanak nekem ellátást a tiszti étkezdéből. Megfizetem a különbözetet. A századparancsnok továbbjelentette a kérésemet a zászlóaljhoz. Koch alezredes volt a zászlóaljparancsnok. Másnap kijött a lövészárkba és magához rendelt. Levette nyakáról a távcsövet és odaadta nekem. — Nézzon csak oda, mit lát?

— Egy előretolt orosz tábori őrséget látok — jelentettem. — Az őrszemek mozgása is kivehető.

— Igaza van, jól lát. Ma éjjel kimegy oda negyven emberrel és elfoglalja ezt a kis orosz erődöt és akkor kap tiszti ellátást. Megértette? Vállalja? — kérdezte katonás rövidséggel.

— Természetesen — válaszoltam habozás nélkül. — mert csak nem tűnhet gyávának egy hadapródörmester, aki ráadásul tiszti menázsit is akar? Onként jelentkezőkből gyorsan megalakult a járőr. Büszke vagyok rá, hogy a szatmáriak biztak bennem, csatlakoztak hozzám. De hazudnék, ha azt mondanám, hogy vigkedélyű voltam. Ugy éreztem, hogy életem utolsó útjára indulok. Balázs Jóska hadnagy volt a századparancsnokom.

Hasonosusza megközelítettük az oroszokat. Rohamot vezényeltem és elfoglaltuk az állásukat. A váratlan támadás annyira megzavarta őket, hogy megfutamodtak. Háromat mégis sikerült elcsipni közülük. Másnap zászlóalj parancsban volt, hogy "Borgida Józsefet az ellenségégek szemben tanusított bátor magatartásáért, soronkívül zászlóssá léptettem elő" . . . Ezentul volt hát tiszti kosztom. 1919-ben, a háboru végén a francia frontról kerültem haza. Pár napos szabadságot kaptam. Dehát felbomlott a front, én már nem mehettem vissza. A háboru alatt kétszer sebesültem és mig kórházban feküdtem, sikerült le-doktorálnom. Mikor doktorra avattak, Szatmáron a Szamos című lapban Dénes Sándor, a szerkesztő ezzel a címmel irt cikket rólam: "A könyv és a kard." Azt irta, hogy egyik kezemben a kardot forgatom, a másikban a könyvet tartom.

Borgida József túl a hetvenen fiatalon és tevékenyen jár itt közöttünk. Megjelenése, aktivitása nem mutatja a korát. Fiatal és robbanékony ügyvéd, költő és író is, aki az álmok rokkáján a tündérek kék fonálával szövi még ma is a mesét.

Kinn az utcágon és a kertekben avar borítja az utakat. Az utolsó levelek is mind lehulltak már a földre. Puhán szálldogál a hó és a fehérbe öltözött házakra most rakják ki a karácsonyi díszeket . . .